تعاونی پترو تمدن مهام پارس

مقدمه

گل نرگس از جمله گل‌های زیبا است و با نام نارسیس (نارسیوس) نیز از آن یاد شده است. در برخی از نواحی ایران گیاه نرگس بصورت خودرو وجود دارد که از آن جمله میتوان به مناطقی در استان فارس نظیر شیراز، کازرون و منطقه گله‌دار در شمال استان بوشهر اشاره نمود. پیاز این گیاه دارای آلکالویدهای آماریلید، نارسیس، تازه‌تین و گلاتامین میباشد که برای درمان ضعف ماهیچه‌ها، تقویت اعصاب حسی استفاده می‌شود.

مشخصات گیاه‌شناسی گل نرگس

گل نرگس با نام علمی (*Narcissus tazetta L.*) از خانواده نرگسیان (Amaryllidaceae)، یکی از گیاهان ژئوفیت، تک لپه، علفی و چندساله است که ارتفاع آن تا ۳۰ سانتی‌متر نیز می‌رسد. نرگس گیاهی سوخ‌دار (پیازدار) است. سوخ نرگس از نظر موفولوژیکی، ساقه زیرزمینی بسیار کوتاه و ضخیمی به نام طبق یا صفحه قاعده‌ای است که برگ‌های فلس مانند ضخیم مملو از موادغذایی آن را احاطه کرده است. از پایین ساقه، ریشه خارج می‌گردد که نابجا بدون انشعاب، بدون تارهای کشنده و یا هر کلاهک مشخص هستند. از بالای ساقه و قسمت انتهایی، شاخه گل‌دهنده به شکل استوانه‌ای و بدون گره خارج می‌شود که در انتها تولید گلچه می‌کند، گلچه در ابتدا در یک غلاف بسته قرار دارند. گل‌های نرگس معمولا به تعداد سه تا ۱۰ عدد و به رنگ سفید، زرد تا نارنجی هستند که در وسط آن، یک فنجانک به رنگ‌های مختلف وجود دارد.

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی نرگس

نام فارسی	**نرگس**
نام انگلیسی	**Bunch-flowered daffodil**
نام علمی	**Narcissus tazetta L**
خانواده	**Amaryllidaceae**

PTMP/SK/R&D/A/ Bunch-flowered daffodil 01 /26052021

شکل ۱- آشنایی با بوته، برگ، گل و پیاز، گل نرگس

کاشت

نرگس به سرما مقاوم است ولی دمای مناسب جهت رشد بهینه و گلدهی آن، بین ۱۰ تا ۲۰ درجه سانتی‌گراد است. خاک مناسب جهت جهت کاشت و پرورش گل نرگس، می‌بایست دارای بافت سبک، قلیایی با pH ۷ تا ۸ و مرطوب باشد، در صورتی که خاک رطوبت بیش از حد داشته باشد، گیاه به سمت تولید برگ رفته و معمولا گل تولید نمی‌کند. لازم به توضیح است اگر خاک دارای بافت سنگین و رطوبت بالا باشد، می‌توان با افزودن مقداری شن و کود حیوانی کاملا پوسیده به آن، خاک را از نظر بافت و زهکش تا حدودی اصلاح نمود. این گیاه آفتاب دوست است و باید در مناطق آفتاب‌گیر کشت شود.

بطور کلی از مرداد ماه تا مهر ماه، زمان کاشت نرگس است ولی بهتر است پیازها در فاصله مرداد ماه تا شهریور ماه کاشته شوند زیرا ریشه‌ها قبل از شروع زمستان، قابلیت رشد را پیدا می‌کنند.

کوددهی قبل از کاشت بسته به نوع و بافت خاک و میزان مواد آلی موجود در آن، مقدار ۲۰ تا ۲۵ تن کود حیوانی در هکتار با خاک مخلوط می‌شود و همچنین در هر هکتار ۱۰۰ کیلوگرم کود پتاس نیز می‌بایست به عنوان کود پایه مورد استفاده قرار گیرد. پس از پخش کود دامی و شیمیایی، با استفاده از دیسک، کود با خاک مخلوط می‌شود تا بستر لازم برای خروج گل‌ها و برگ‌ها و همچنین تولید پیاز جدید مهیا گردد.

پیازها در فواصل ۱۵ سانتی‌متر از یکدیگر روی ردیف‌ها و در ردیف‌هایی با فاصله ۵۰ تا ۷۰ سانتی‌متر کشت شوند، عمق کاشت نیز حدود ۱۰ الی ۱۵ سانتی‌متر است. عمق کاشت باید به گونه‌ای باشد تا پیازها تحت تاثیر سرمای زمستان و گرمای تابستان قرار نگیرند.

شکل ۲- نرگس‌زار

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

PTMP/SK/R&D/A/ Bunch-flowered daffodil 01 /26052021

داشت

نرگس برای رشد، به میزان آب کافی و زمان مناسب نیاز دارد، به همین منظور، باید آبیاری بطور منظم در فصول بهار و پاییز انجام شود و اگر در فصل زمستان، بارش برف و باران وجود نداشته باشد، بایستی آبیاری در این وقت سال نیز توسط بهره‌بردار صورت گیرد. لازم به توضیح است در فصل تابستان، این گیاه به خواب می‌رود و در این هنگام، معمولا خاک نسبتا خشک را ترجیح می‌دهد. بهره برداران و پرورش دهندگان گل نرگس می‌باید آبیاری را سه تا چهار هفته پس از، از بین رفتن گل‌ها متوقف کنند.

این گیاه بسیار خودکفا است و نیاز غذایی بالایی ندارد و برخلاف بسیاری از گیاهان زراعی، نیازمند گروه وسیعی از کودها نیست. جهت تغذیه مناسب و اصولی نرگس بایست در فصل پاییز نسبت به کوددهی مزرعه اقدام نمود. نکته قابل توجه در تغذیه نرگس، میزان کم کود اوره مصرفی است. زیرا مقادیر بالای این عنصر باعث رشد بیش از حد شاخ و برگ و کاهش گلدهی می‌شود بنابراین در تغذیه این گیاه می‌بایست از کود اوره به مقدار کمتر استفاده شود و مقادیر بالاتر کودهای فسفر و پتاسیم استفاده نمود زیرا این کار باعث رشد و توسعه بیشتر ریشه‌های نرگس می‌شود و در صورت لزوم و جهت تکمیل تغذیه، می‌توان در فصل بهار از کودهای ریزمغذی استفاده نمود.

برداشت

محصول نرگس، هنگام با بازشدن گل‌ها شکل می‌گیرد اما برداشت گل در مراحل پیش از آن خصوصا در زمان کج شدن گردن آن (مرحله گردن غازی) از طریق کشیدن، شکستن یا بریدن انجام می‌شود.

PTMP/SK/R&D/A/ Bunch-flowered daffodil 01 /26052021

شکل ۳- برداشت دستی گل نرگس

منبع

آشوری، مرجان؛ ولی پور، علی؛ نامداری، رضا. (۱۳۹۷). اصول کاشت و پرورش گل نرگس. لرستان: مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

PTMP/SK/R&D/A/ Bunch-flowered daffodil 01 /26052021